

Od Redakcji

Pandemia sprzyja refleksji nad czasem, który przemija i pozostawia po sobie wiele miejsc nieokreślonych oraz opowieści ulegających zatarciu lub gwałtownemu zakończeniu. „Pustki, braki i pominięcia w sztuce średniowiecznej”, którym w dużej mierze poświęcony jest najnowszy numer naszego kwartalnika, to temat kojarzony z epoką „czarnej śmierci”, ale też z próbami przewyciężenia towarzyszącego jej cywilizacyjnego *tremendum*. Tekst Michaela Grillo ukazuje, jak pamięć przemieniona w „sztukę pamięci” wpłynęła na powstanie perspektywy malarskiej, porządkującej chaos wywołany doświadczeniami epidemii z 1348 r., a artykuł Romualda Kaczmarka prowadzi uważnego czytelnika po trzech wrocławskich kościołach, w których zachowały się ślady malarskie, rzeźbiarskie i architektoniczne zachęcające do rekonstrukcji dzieł będących niegdyś artystycznym dopełnieniem owych wnętrz. Agnieszka Dziki podejmuje z kolei rzadko poruszany temat małych, często niekompletnych form rzeźbiarskich powstałych ok. 1500 r. i stanowiących część późnośredniowiecznej kolekcji znajdującej się obecnie w Bazylei.

Następne rozprawy dotyczą tak istotnych kwestii, jak najwcześniejsze wizerunki Chrystusa w perizonium, interpretowane przez Ikę Matyjaszkiewicz jako symboliczne połączenie człowieczeństwa Chrystusa z Jego boskością, oraz – by zmienić dziedzinę sztuki – rola podcieni w architekturze Bolonii, i to w ciągu blisko tysiąca lat (Francesca Bocchi i Rosa Smurra).

Poprzedni numer „Quarta” poświęciliśmy artystycznym podróżom. Kontynuację tej tematyki odnajdujemy w analizie znaczenia wyprawy dwóch polskich artystów – Marka Sobczyka i Jarosława Modzelewskiego – do Niemiec w 1984 r. (Justyna Balisz-Schmelz), a całości dopełniają: recenzja wystawy „Ekspresje Wolności. Bunt i Jung Idysz” prezentowanej w 2019 r. w Muzeum Miejskim w Łodzi (Aneta Pawłowska) oraz eseistyczne przypomnienie twórczej aury towarzyszącej ostatniemu Biennale di Venezia (Monika Braun).

Motywnym przewodnim weneckiej ekspozycji było powiedzenie: „Obyś żył w ciekawych czasach”, interpretowane paradoksalnie raczej jako zapowiedź nadchodzących nieszczęść niż epoki złotego wieku. Organizatorzy Biennale na pewno nie spodziewali się, że wywołają w ten sposób czasy niewątpliwie ciekawe, lecz obarczone pandemiczną traumą. W przyszłości powinniśmy zatem ostrożniej dobierać hasła i slogany, niekiedy bowiem słowo może zamienić się w ciało obciążone ludzką i chorobliwą, a nie tylko mistyczną i symboliczną pustką.

W tym miejscu dziękuję też dr Agnieszce Patale, pomysłodawczyni i redaktorce tematycznej tego numeru, za owocną współpracę.

W imieniu Redakcji
prof. dr hab. Waldemar Okoń

Editorial

A pandemic fosters reflection on a time that passes and leaves many unspecified places and stories that are blurred or suddenly ended. “Blanks, gaps and omissions in medieval art”, to which the latest issue of our quarterly is largely devoted, is a subject associated with the era of the Black Death, but also with attempts to overcome the accompanying civilisational *tremendum*. Michael Grillo's text shows how memory transformed into the “Art of Remembrance” influenced the creation of a painting perspective aimed at putting in order the chaos caused by the experiences of the 1348 epidemic, and Romuald Kaczmarek's article leads an attentive reader through three churches in Wrocław, which have preserved painting, sculpting and architectural traces that are conducive to attempts to reconstruct works that used to be an artistic complement to these interiors. Agnieszka Dziki, on the other hand, takes up the rarely discussed subject of small, often incomplete sculptural forms created around 1500 and forming part of a late medieval collection currently located in Basel.

The next essays concern such important issues as the earliest images of Christ in a perizoma, interpreted by Ika Matyjaszkiewicz as a symbolic connection between Christ's humanity and His divinity, and – to change the field of art – the role of arcades in the architecture of Bologna, captured in a period as long as nearly thousand years (Francesca Bocchi and Rosa Smurra).

The previous issue of “Quart” was dedicated to artistic journeys. The continuation of this theme we can find in the analysis of the significance of the expedition of two Polish artists – Marek Sobczyk and Jarosław Modzelewski – to Germany in 1984 (Justyna Balisz-Schmelz), and the whole is complemented by a review of the exhibition “Expressions of Freedom. Bunt and Jung Idysz” presented in 2019 at the City Museum in Łódź (Aneta Pawłowska) and by an essay recollection of the creative aura accompanying the last Biennale di Venezia (Monika Braun).

The leading theme of the Venetian exhibition was a saying: “May you live in interesting times”, paradoxically interpreted as a prediction of coming disasters rather than the golden age. The organisers of the Biennial certainly did not expect that they would evoke times that are undoubtedly interesting, but plagued by pandemic trauma. In the future, therefore, we should be more careful when choosing mottoes and slogans, because sometimes a word can turn into a body burdened with a human and morbid void, and not just a mystical and symbolic.

At this point, I would also like to thank Dr. Agnieszka Patała, the originator and thematic editor of this issue, for her fruitful cooperation.

On behalf of the Editorial Board
Prof. Dr. habil. Waldemar Okoń